

Fængselsvæsen.

Sverige.

Den svenska fångvårdsstyrelsens berättelse för år 1916, ur vilken nedanstående uppgifter äro hämtade, har att, i likhet med berättelsen för år 1915, uppvisa en fortsatt nedgång i hela antalet fångar, som under året varit i fångvårdsanstalterna intagna för undergående av rannsaking för brott, för behandling för lösdriveri samt för avtjänande av straff.

Sålunda hava under år 1916 i dessa anstalter varit intagna 16,511 män och 1502 kvinnor eller tillsammans 18,013 personer mot 21,249 personer under år 1915, utvisande denna siffra en nedgång i fångantalet med icke mindre än 3,236 personer. Denna minskning är att söka hos de för lösdriveri häktade och till tvångsarbete dömda samt bötesfångarna, i synnerhet hos de sistnämnda, vilkas antal sjunkit med 3195 personer. Anledningen härtill torde alltjämt vara att söka i de minskade fylleriförseelserna, orsakade av den utav kristiden föranledda, allt mer tilltagande svårigheten att åtkomma rusdrycker.

Medan sålunda förenämnda tre kategorier fångar sjunkit i antal, har i stället antalet av för brott häktade samt till straffarbete och urbota fängelse dömda stigit.

Förhållandat mellan nykomna fångar under åren 1915 och 1916 framgår av nedanstående tablå:

	1915	1916
för brott häktade.....	3,709	4,099
» lösdriveri häktade.....	1,683	1,168
» undergående av straffarbete insatta	2,011	2,201
» » urbota fängelse »	1,502	1,609
» » bötesförvandlingsstraff »	11,621	8,426
» » tvångsarbete »	858	587

Berättelseåret börjar med en fångsiffra av 2,928 och uppvisar vid dess slut 2,755.

Sistnämnda siffra fördelar sig på de olika kategorierna sålunda:

häktade för brott.....	240	män	20	kvinnor	tills.	260
» » lösdriveri	17	»	4	»	»	21
straffarbetsfångar	1,479	»	130	»	»	1,609
arbota fängelsefångar	279	»	13	»	»	292
bötesfångar	188	»	8	»	»	196
tvångsarbetsfångar	233	»	144	»	»	377

De under berättelseåret för brott häktade, rannsaktionsfångarna, utgjorde, såsom ovan nämnts, 4099 och visade för hela tioårsperioden 1907—1916 en minskning från 5979 eller således med 31,4 procent.

Antalet nykomna straffarbetsfångar har under samma period stigit från 1733 vid periodens början till 2201 vid dess slut. Ökningen faller uteslutande på de till straffarbete i 2 år och därunder dömda, vilkas antal stigit från 1610 till 2060, under det att livstidsfångarnas och de till straffarbete över 2 år dömdas antal nedgått, de förras från 7 till 1 och de senares från 156 till 143.

Av de under året nykomna 2211 straffarbetsfångarna voro 2018 män och 183 kvinnor.

Tidslängden av det ådömda straffarbetet har varit:

från 2 till och med 3 månader för.....	517	män	49	kvinnor
» 3 « » » 6 » »	756	»	63	»
» 6 månader till och med 2 år »	612	»	63	»
över 2 år för.....	133	»	8	»

Bland de nykomna voro av yngre ålder än 20 år 227 män och 27 kvinnor.

Av de nykomna straffarbetsfångarna hade 749 män och 43 kvinnor, tillsammans 792 personer, eller 36 procent förut varit hållna till straffarbete och voro 600 män och 34 kvinnor ådömda förlust av medborgerligt förtroende.

Vid slutet av år 1916 voro kvarvarande

livstidsfångar	48	män	5	kvinnor
straffarbetsfångar på bestämd tid.....	1,431	»	125	»
tillsammans...	1,479	män	130	kvinnor

Av dessa förvarades i enrum..... 1,269 män 118 kvinnor
och i gemensamhetsfängelse..... 210 » 12 »

Straffskärpning genom hårt natlläger från 10 till 15 dagar har kommit till användning i fem fall.

På grund av inkomna framställningar har fångvårds-

styrelsen låtit före den lagstadgade celltidens slut till gemensamhetsfängelse överföra 41 manliga och en kvinnlig enrumsfånge, vilka enligt läkares utlåtande funnits icke kunna utan skada för hälsan utstå cellstraffet. Av dessa överflyttades till gemensamheten 23 män och kvinnan under det första, 17 män under det andra och en man under det tredje enrumsåret. Dessutom hava 11 män blivit på grund av sinnessjukdom överflyttade till den övervaknings- och hospitalsavdelning, som inrättats vid kronohäktet i Västervik. I den vid centralfängelset i Härnösand inrättade övervakningsavdelningen för sinnessjuka fångar hava under året varit längre eller kortare tider intagna 24 fångar.

Av nåd hava under året frigivits 3 livstidsfångar, 13 till straffarbete på viss tid dömda fångar och 3 urbotafängelsefångar.

Villkorlig frigivning med skyldighet att under bestämd tid vara underkastad särskild tillsyn har under året beviljats 31 män och 4 kvinnor, tillsammans 35 personer, samtliga dömda till straffarbete. Under år 1915 frigåvos villkorligt 55 personer. Under de tio år 1907—16, som rättsinstitutet villkorlig frigivning tillämpats, utgör hela antalet villkorligt frigivna 288 män och 18 kvinnor, tillsammans 306 personer. Av dessa hava varit dömda 125 för förfalskning, bedrägeri och förskingring, 75 för mord, dråp och annan misshandel, 73 för sedlighets- och våldtäktsbrott och återstående 33 för mened, barnamord, mordbrand, rån m. m.

Av strafftiden har vid den villkorliga frigivningen återstått

för 143 personer intill.....	1 år
» 123 » från 1 till och med ...	2 »
» 38 » » 2 » » » ...	3 »
» 2 » över 3 år	

I fråga om de villkorligt frigivnas uppförande inhämtas, att enligt vederbörande tillsyningsmäns rapporter 5 häktats för återfall i brott, 2 häktats och varnats för olovligt avvikande samt ytterligare 19 ådragit sig anmärkning för olovligt avvikande, för missbruk av spritdrycker eller annan opålitlighet, under det att hela det återstående antalet 280 uppfört sig väl.

Till urbotafängelsestraff dömda personer hava varit:

nykomna..... 1565 män 44 kvinnor
 vid årets slut kvarvarande... 279 » 13 »

Tidslängden av de straff, som blivit ädömda de nykomna fängelsefångarna har varit

från 1 till och med 6 månader för..... 1,537 män 43 kvinnor
 » 6 » » » 12 » » » » 21 » 1 »
 utöver 1 år för 7 »

Antalet nykomna fångar, som hållits i fängelse i saknad av tillgång till böter har varit 8005 män och 421 kvinnor, tillsammans 8426 personer. De bötesbelopp, som sålunda avtjänats med förvandlingsstraff, hava motsvarat 74,605 bestraffningsdagar eller 24,640 mindre än under nästföregående år. Medeltalet bötessittare för dag har uppgått till 204 mot 271 under år 1915. Vid början av tioårsperioden 1907—1916 var antalet nykomna bötesfångar 13,420 män och 594 kvinnor, tillsammans 14,014 personer, bestraffningsdagarnas antal var 114,188 och medeltalet bötessittare för dag 313.

I rikets fängelser intogos år 1916 sammanlagt 2,640 personer, som första gången dömts till straffarbete eller arbota fängelse, samt 612, som andra gången dömts till sådant straff och därmed inträdt i de återfallnas klass. Sista nämnda siffra utgör 23,2 procent av dem, som första gången undergått frihetsstraff och visar sammanställd med föregående årens iakttagelser, att antalet av dem, som, en gång straffade, icke vidare ådraga sig bestraffning, kan beräknas till omkring 75 procent mot 25 procent återfallna i brott.

För lösdriveri och bettlande häktades under året 1,168 personer, därav 560 från Stockholms stad och återstående 608 från rikets övriga delar. Av de häktade blevo omkring hälften lösgivna, efter erhållen varning försatta på fri fot, insatta i arbets- eller försörjningsinrättning, avsända till sjukhus eller förpassade utom riket. Återstoden, tillsammans 574 personer, dömdes till tvångsarbete. Hela antalet nykomna, till tvångsarbete dömda personer utgjorde, såsom förut nämnts, 587 personer, i det att 13 personer från andra klasser än »för lösdriveri häktade» tillförts tvångsarbetsfångarnas klass.

Av dessa 587 — 312 män och 275 kvinnor —

hade förut undergått straffarbete..... 166 män 60 kvinnor
 » » varit hållna till tvångsarbete 208 » 186 »
 voro arbetsföra 226 » 251 »
 » mindre arbetsföra 86 » 24 »

Vid årets slut höllos till tvångsarbete 233 män och 144 kvinnor, tillsammans 377 personer.

Beträffande proportionsförhållandet mellan antalet under året nykomna straffarbetsfångar och till tvångsarbete dömda personer, födda inom riket, och folkmängden vid årets slut inhämtas, att på 100,000 invånare komma 37 straffarbetsfångar och 10 tvångsarbetsfångar.

I fråga om rusdryckernas inflytande å brottsligheten framgår av fängelsepredikanternas uppgifter, att av hela antalet nykomna, till straffarbete eller urbotå fängelse dömda fångar de, som begått sitt brott i rusigt tillstånd eller varit före brottets begående begivna på dryckenskap, utgjort

straffångar	män	58,0 %	kvinnor	20,2 %
fängelsefångar	»	40,8 %	»	6,8 %

Fångpersonalens kristendoms-kunskap har enligt predikanternas årsberättelser varit god hos 14,3 %, försvarlig hos 69,9 %, ringa hos 14,2 % och saknats hos 1,6 %, i sista siffran inräknade icke kristna trosbekännare och en del utlänningar.

Elva fångar hava under året för första gången fått del av den heliga nattvarden.

Frivillig religiös verksamhet har liksom under nästföregående år under predikanternas inseende utövats vid en del fängelser och bestått i enskilda samtal med i cell eller å sjukhus förvarade fångar. Härjämte hava musik- och sångstunder, mest av religiös eller fosterländsk karaktär, med biträde av frivilliga krafter, förekommit i allt större utsträckning vid de stora kyrkliga högtiderna.

Fängelsebiblioteken innefattade vid årets slut 50,000 volymer.

Skolundervisning har meddelats vid samtliga centrala fångvårdsanstalter, vid ungdomsfängelserna i Uppsala och Gävle samt, där så kunnat ske, även vid andra straff-fängelser.

För frigivna fångars stödjande har, i likhet med föregående år, utom direkt beviljat statsanslag, utgivits avkastningen av fångvårdens besparingskassa, som vid slutet av år 1916 visade en kapitalbehållning av 391,152 kronor. Samtliga utbetalningar uppgingo till 40,598 kr. 25 öre, därav till centralföreningen till stöd för frigivna 32,498 kr. 25 öre --- och resten till enskilda stiftelser samt skydds- och arbetshem.

Fångvårdens centrala hjälphyrå i Stockholm har under året anskaffat arbetsanställning åt 422 personer samt i övrigt lämnat hjälp i en eller annan form åt 479 personer, tillsammans 901 personer. Härjämte har byran mottagit och förmedlat utdelning av till Stockholm förpassade fångars under straff- eller tvångsarbets-tid besparade arbetspremiemedel. På så sätt har byran under berättelseåret förmedlat utbetalning av arbetspremier åt 640 frigivna. Det sammanlagda beloppet, som utbetalts, har utgjort 11,463 kr. 40 öre. Vid upptagningshemmet Åby lanthem hava under året varit intagna 63 män.

Förutom Åby lanthem ledes av byran två andra räddningsinstitutioner, som under berättelseåret inrättats, nämligen »Sömnad«, som mottager lösdriverskor, och »centrala hjälphyrans tryckeri«.

Vid de särskilda fångvårdsanstalterna har fängelseförvaltningen deltagit i arbetet för fångarnas omhändertagande efter frigivningen, varjämte Skyddsvärnet i Stockholm och inom länen inrättade föreningar och skyddshem arbetat i samma syfte.

Hela antalet av dem, som under år 1916 erhållit understöd, redovisas från

centrala hjälphyran med	901 personer
fängelseförvaltningarna med . . .	984 »
fångvårdsföreningarna med . . .	476 »
tillsammans . . .	<u>2.361 personer</u>

Till de belopp, som fångar under året medgivits hemsända till understödjande av närmaste anhöriga, har fångvårdsstyrelsen av donerade medel lämnat tillskott med 1718 kronor. För hela tioårsperioden 1907—1916 hava dessa tillskott utgjort 26,774 kronor.

Under året frigivna hade vid avgången i postsparbanken inestående tillhoppa 14,329 kronor fördelade på 147 motböcker. Genom återfall i brott hava samma år av inestående medel förverkats 1,295 kronor, som av postsparbanken utbetalts. Av detta belopp falla 375 kr. på dem, som frigivits under år 1916, och återstoden på dem, som frigivits före 1916.

Rörande hälsovården inhämtas av biträdande läkares årsberättelse, att medeltalet sjuka för dag i procent av fångarnas medeltal varit 2,52. Såsom lungsiktiga hava redovisats 68 män och 10 kvinnor, därav 26 män och 2

kvinnor kvarvarande vid årets början och av de nytilkomna 34 män och 8 kvinnor sjuka vid interneringens början, vadan således av dem 8 män insjuknat i fängelset.

De sinnessjukas antal har varit 135 män och 10 kvinnor, sålunda fördelade:

kvarvarande vid årets ingång	66	män	2	kvinnor
tillkomna:				
sjuka vid interneringens början	47	»	6	»
insjuknade i fängelset	22	»	2	»

Vid årets slut voro kvar 64 män och 2 kvinnor. Antalet döda i procent av fångarnas medeltal har varit 0,72.

Fångvårdens utgifter år 1916 uppgingo till 2,933,050 kronor, vilken summa överstiger den för nästföregående år med 271,297 kronor, beroende denna ökning till väsentlig del på de under året oavbrutet stegrade prisen å livsmedel och bränsleämnen.

Antalet utspisade dagportioner har uppgått till 988,837 (under 1915 1,020,573) motsvarande ett medeltal fångar dagligen av 2,709 (under 1915 2,796) med en medelkostnad för dagportion av 57 öre mot 52 öre under 1915 och 39 öre under 1914.

Statens nettoinkomst av arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna, som år 1915 uppgick till 782,200 kronor, har under år 1916 nedgått till 744,800, beroende denna minskning på de svårigheter kristiden medfört även för fångvårdens arbetsdrift.

Beträffande ordningen och disciplinen vid fångvårdsanstalterna inhämtas, att extrajudiciella bestraffningar ålagts vid straffängelser och kronohäkten 51 fångar, motsvarande i förhållande till det i dessa fångelser förvarade medeltal fångar 4,4 %/o, vid centralfängelserna för män 88 fångar eller 9,4 %/o av fångarnas medeltal, vid centralfängelset för kvinnor 1 fånge eller 1 %/o av samma medeltal, vid tvångsarbetsanstalterna för män 21 fångar eller 7,7 %/o av medeltalet samt vid tvångsarbetsanstalterna för kvinnor 51 fångar eller 32,5 %/o av fångarnas medeltal.

Från fångvårdsanstalterna har under året endast en rymning förekommit, i det att en i centralfängelsets i Växjö avdelning för män intagen, på grund av sinnessjukdom strafflös förklarad man under fångarnas gårdgång berett sig en kort frilid utanför fångelsets murar. Härforuton har under fångtransport en fånge rymt från det i

gång varande järnvägståget. Försök till rymning har ägt rum i ett fall vid ett kronohäkte och i 2 fall vid en tvångsarbetsanstalt för män.

· Två självmord hava förövats, därav ett vid ett straff-fängelse och ett vid ett centralfängelse för män.

Försök till självmord hava förövats i 17 fall, därav 13 vid straffängelser och kronohäkten, 3 vid centralfängelser för män och ett vid en tvångsarbetsanstalt för kvinnor.

För våld å bevakning hava två fångar, intagna den ena vid ett centralfängelse för män och den andra vid en tvångsarbetsanstalt för män av domstol dömts till straff-arbete.

Kronohäktet i Svanesund har under året indragits.

A. Lundqvist.

Fængselsvæsen.

Danmark.

Meddelelser om dansk Fængselsvæsen 1918.

Den i 1917 indtaadte Pladsmangel i samtlige Straffeanstalter for Mænd *) er desværre i Løbet af 1918 bleven endnu mere følelig, skønt der er truffet forskellige Foranstaltninger, hvorved Antallet af Pladser i Straffeanstalterne er blevet forøget i betydelig Grad.

Ved Cirkulære af 15. August 1917 bestemtes det, at der paa Grund af Pladsmangel i Horsens, Vridsløselille og Nyborg Straffeanstalter ikke kan finde Aflevering Sted dertil af Mænd idømte Forbedringshusarbejde, forinden der fra vedkommende Straffeanstalt er givet Meddelelse om, at paagældende kan modtages, hvorfor paagældende maa forblive hensiddende i Arresten, indtil saadan Meddelelse er givet. I Henhold til dette Cirkulære hensad der ved Udgangen af 1917 i Arresthusene 38 til Forbedringshusarbejde domte Mænd, som ventede paa Plads i Straffeanstalterne.

Ved Cirkulære af 14. August 1918 blev der truffet en lignende Bestemmelse med Hensyn til Mandspersoner, idømte Tugthusarbejde.

De Foranstaltninger, der i Løbet af 1918 er truffet for at afhjælpe Pladsmangelen i Anstalterne, er følgende:

Den 19. Februar blev der i den til Kristianshavns Straffeanstalt (Kvindefængslet) hørende saakaldte gamle Cellebygning oprettet en Afdeling for 30 mandlige Forbedringshusfanger af de Kategorier, som skulle afleveres til Horsens og Vridsløselille Straffeanstalter.

En i Vridsløselille Straffeanstalt for 20 Fællesfanger indrettet Afdeling toges i Brug den 11. Marts.

Ved Tillægsbevillingsloven for 1917—18 bevilgedes der 78,500 Kr. til at omdanne Kirkerummet i Nyborg Straffeanstalts nordre Fængselsbygning til 27 Celler. Dette Arbejde, der paabegyndtes i Februar, tilendebragtes i November, og de nye Celler toges da i Brug.

*) Se Tidsskriftets 6. Aargang, Side 232.

I Midten af November blev der i Kristianshavns Straffeanstalt aabnet en ny Afdeling for mandlige Forbedringshusfanger hørende til den Kategori, som skal afleveres til Nyborg Straffeanstalt, i hvilken Pladsmangelen har vist sig særlig følelig. De paagældende Fanger, der behandles i Fællesskab, er anbragte i nogle af de Bygninger, i hvilke de kvindelige Fanger huses, og Ordningen er saaledes ikke uden Betænkelighed. I Afdelingen, der efterhaanden vil kunne rumme ca. 120 Fanger, er der for Tiden anbragt 69 Fanger.

I Horsens Straffeanstalt er der indrettet og i Løbet af Efteraaret taget i Brug 8 nye Natceller.

I September fremsatte Justitsministeren i Folketinget et Forslag til Lov om Udvidelse af Nyborg Straffeanstalt, i hvilken som bemærket Pladsmangelen navnlig har vist sig følelig. Dette er særlig beklageligt, da denne Anstalt er bestemt til at modtage de unge Fanger. Det er meget beklageligt, baade at Stigningen i Kriminaliteten er størst blandt de unge, og at disse ikke kunne modtages i Straffeanstalten straks efter Domfældelsen. Ved Lovforslaget, der uforandret ophøjedes til Lov den 28. September, bemyndigedes Justitsministeren til ved Nyborg Straffeanstalt at lade opføre en tredje Fængselsbygning med Plads til 200 Fanger. Udgifterne til dette Byggeforetagende og til Inventar er anslaaede til 1.000,000 Kr. Den projekterede Fængselsbygning, der foruden de 200 Celler indeholder Skole-, Gymnastik- og Sløjdlokaler, Badeindretning, Lagerrum m. m., ventes færdig til Ibrugtagelse i April 1920.

Af ovenstaaende fremgaar, at Antallet af Pladser i Straffeanstalterne i Løbet af det sidste Aars Tid er forøget med 154, og dog er samtidig Antallet af Domfældte, der i Arresthusene venter paa Plads i Straffeanstalterne, steget fra 38 til 230.

Om den i de sidste 10 Aar stedfundne Stigning i Antallet af Mænd idømte Strafarbejde meddeles nedenfor nogle Oplysninger.

Af Mænd idømte Strafarbejde hensad der:

	^{31/3} 1910	^{31/3} 1911	^{31/3} 1912	^{31/3} 1913	^{31/3} 1914	^{31/3} 1915	^{31/3} 1916	^{31/3} 1917	^{31/3} 1918	^{4/3} 1919
Krhvns Strafans.	30	30	30	30					22	99
Horsens	—	394	397	429	376	412	358	413	406	450
Vridsløsel.	—	375	370	364	370	309	349	374	370	411
Nyborg	—				184	181	217	225	234	255
Ialt	799	797	823	776	905	888	1004	1001	1074	1210

Ovenstaaende Tabel viser Antallet af mandlige Straf- arbejdsfanger 5: Mænd, som i Straffeanstalterne afsonede Strafarbejde. Med Hensyn til Tallene i de 4 første og de 2 sidste Kolonner maa imidlertid have i Erindring, at der paa de paagældende Tidspunkter i Arresthusene hensad et Antal til Strafarbejde dømte Mænd, som ventede paa Plads i Straffeanstalterne. Herom bemærkes følgende:

Det siden Februar 1909 stadig voksende Antal Mænd, der i Arresterne afventede Pladsledighed i Straffeanstalterne, naaede i første Halvdel af 1913 Maksimum, nemlig 138. Den 12. Juli 1913 toges Nyborg Straffeanstalt i Brug. De »Ventende« overførtes fra Arresthusene til Straffeanstalt. Pladsmangelen var bortfaldet.

I August 1917 indtraadte der imidlertid atter Pladsmangel i Straffeanstalterne for Mænd, og det blev saaledes paany nødvendigt, at Mænd, idømte Strafarbejde, i Arresthusene maatte afvente Pladsledighed i Straffeanstalterne. Den 31. Marts 1918 var Antallet af »Ventende« 84 og den 4. Marts 1919 var det 230.

Til Tallet i 4. Kolonne 776 kan saaledes lægges 138 og til Tallene i næstsidste og sidste Kolonne, 1074 og 1210, maa lægges henholdsvis 84 og 230. I Løbet af de sidste 6 Aar er saaledes Antallet af de til Strafarbejde dømte Mænd, der i Straffeanstalt afsoner Straffen eller i Arresthus venter paa Plads i Straffeanstalt, steget fra 914 til 1440 3: steget med 526 eller med omtrent 58 pCt. At Verdenskrigen er Skyld i Stigningen i de sidste Aar, er formentlig utvivlsomt.

Ogsaa i de københavnske Arresthuse *) har der i det forløbne Aar været Pladsmangel, skønt man efter Udvidelsen af Vestre Fængsel vedblivende har benyttet Arresthuset paa Kristianshavn. Man har derfor set sig nødsaget til at anbringe københavnske Arrestanter i forskellige Provincesarresthuse. Endelig har der ligeledes været Pladsmangel i enkelte af de større Købstæders Arresthuse.

I det forløbne Aar er der gjort det første Skridt til Oprettelsen af en Anstalt for mentalt afficerede mandlige Strafarbejdsfanger.

Ved Finansloven for 1918—19 bevilgedes der 108,000 Kr. til Køb af c. 5 Tdr. Land til Køkkenhave for Vridsløselille Straffeanstalt og af ca. 30 Tdr. Land til Brug ved en eventuel Udvidelse af Anstalten.

*) Se Tidsskriftets 6. Aargang, Side 238.

Forslaget om at købe de 5 Tdr. Land motiveredes ved, at en Del af Anstaltens Køkkenhave er benyttet til Byggegrund til Betjentboliger paa Grund af den herskende Bolignød. Ved Erhvervelsen af den paagældende Jordlod har Anstaltens Jordtilliggende ud imod Jernbanen faaet en naturlig Afrunding, og ved denne Erhvervelse er det blevet muligt at forhindre en for Anstalten generende Bebyggelse.

Medens Vridsløselille Straffeanstalt ligger Syd for Roskilde Landevej, ejer Anstalten Nord for denne Landevej et Areal paa ca. 9 Tdr. Land, der ligger lige overfor Hovedindkørslen til Anstalten. Dette Areal er nu blevet forøget ved Købet af ca. 30 Tdr. Land. I sin Indstilling om Købet af dette Jordtilliggende udtalte Direktøren for Fængselsvæsenet bl. a. følgende:

»Her i Landet saa vel som i Udlandet er man i de senere Aar kommen til Erkendelse af, at der i Fængslerne hendsider et Antal Fanger, der vel ikke ere egentlig sindssyge, men som ere aandelig defekte (»aandelige Undermaalere«, eller som de i Tyskland kaldes, »geistig Minderwertige«), og som ikke egne sig til den almindelige Fangebehandling. Denne Erkendelse har flere Steder i Udlandet givet sig praktisk Udslag i, at der til enkelte større Fængsler knyttes særlige Afdelinger indrettede for de nævnte Fanger. I Løbet af nogle faa Aar er der saaledes alene i Preussen ved tre forskellige Straffeanstalter oprettet saadanne Afdelinger for »geistig minderwertige« Fanger, medens der ved andre preussiske Straffeanstalter er oprettet særlige »Irrenabteilungen« til Observation af Fanger, der formodes at være sindssyge, og til Behandling af akutte Fængselspsykoser. Ogsaa her i Landet er der Trang til en saadan Afdeling for aandelig defekte Fanger. Til denne Erkendelse er ikke blot Fængselsvæsenets Embedsmænd komne, men den er ogsaa Resultatet af de psykiatriske Undersøgelser, som Dr. med. Schrøder paa Fængselsdirektoratets Foranledning i det sidste Par Aar har foretaget af Fangerne i vore Straffeanstalter. Baade af økonomiske og andre praktiske Grunde bør en saadan Anstalt ikke være en selvstændig Anstalt, men den bør knyttes til og have Administration fælles med en af Straffeanstalterne. Og det turde da af følgende Grunde være det naturligste at knytte den til Vridsløselille Straffeanstalt:

- 1) Denne Anstalt er vort største Cellefængsel, og den afgiver det største Antal Fanger af den nævnte Kategori.
- 2) Ved Vridsløselille Straffeanstalt ejer Staten i For-

vejen et Areal, der ved en passende Forøgelse vil være egnet til Anbringelse af en saadan Afdeling.

3) En saadan Afdeling maatte — under administrativ Overledning af paagældende Straffeanstalts Inspektør — ledes af en psykiatrisk uddannet Læge, hvorved bemærkes, at det vilde være naturligt i en saadan Særanstalt ogsaa at indrette Plads til det, der ifølge det ovenfor meddelte svarer til den tyske »Irrenabteilung«. Men medens man ikke kan paaregne i Horsens eller Nyborg at finde en til en saadan Stilling kvalificeret Læge, vil dette derimod være Tilfældet, forsaavidt Talen er om Vridsløselille Straffeanstalt, der jo ligger nær ved København. Ordningen maatte da enten gaa ud paa, at en i København boende Psykiatriker daglig aflagde Besøg i Afdelingen, eller at der ved Vridsløselille Straffeanstalt og nævnte Afdeling ansattes en psykiatrisk uddannet Læge, der skulde have Bolig ved Anstalten, — hvilken sidste Ordning synes mig den bedste.

4) Endelig kan det anføres, at Køkken- og Vaskeriforholdene ere meget mangelfulde i Vridsløselille Straffeanstalt, hvor de nævnte Forhold kun med store Bekostninger kunne gøres lige saa gode som i de andre Anstalter. Ved Oprettelsen af en Afdeling som den nævnte vilde man da til denne henlægge et for Afdelingen og Anstalten fælles Køkken og Vaskeri.

En saadan Afdeling skulde imidlertid rumme ikke blot dertil egnede Fanger fra Vridsløselille Straffeanstalt, men ogsaa saadanne Fanger fra de 2 andre Straffeanstalter for Mand. Det samlede Antal kan formentlig herefter sættes til ca. 50. Under Hensyn hertil og til det ønskelige i, at der i Afdelingen ogsaa indrettedes en lille Sindssygeafdeling med samme Opgave som den tyske »Irrenabteilung«, mener jeg, at det Areal, der indkøbes, ikke bør være under 25 — og helst 30 — Tdr. Land.«

I de af Direktoratet under 22. Juni 1916 udfærdigede Bestemmelser angaaende Gymnastikundervisningen af de i Horsens Straffeanstalt hensiddende Fanger *) udtales det med Hensyn til Cellefangerne, at »Undervisningen, der tilsigter at lære Fangerne paa egen Haand at foretage Øvelserne, meddeles enten i Cellen eller under Gaardturen«. Da Gaardtur for Anstaltens Cellefanger foregaar i Cellegaarde, have disse Fanger hidtil kun deltaget enkeltvis

*) Se Tidsskriftets 5. Aargang, Side 170.

i Gymnastikken. Efter Indstilling af Straffeanstaltens Inspektion har Direktoratet imidlertid i Skrivelse af 21. December 1918 meddelt Tilladelse til, at Gymnastikundervisningen af Anstaltens Cellefanger forsøgsvis foregaar i Hold, hvis Størrelse fastsættes af Inspektøren. Herved bemærkes, at Cellestraffen ikke i Horsens Straffeanstalt fuldbyrdes efter det absolutte Cellesystem, idet Fangerne ikke holdes isolerede i Kirken og Skolen.

Fra den 1. April 1918 at regne har Direktoratet fastsat følgende Regler om Ferie for de ved Straffeanstalterne ansatte Tjenestemænd af 4., 5. og 6. Lønningsklasse*) samt Reservebetjente.

§ 1. Der tiltaas i hvert Finansaar de senest den 1. Juli det paagældende Aar ansatte Tjenestemænd af 4., 5. og 6. Lønningsklasse en samlet Ferie paa 14 Dage; for Lærerinden ved Kristianshavns Straffeanstalt og Oversygeplejersken ved Nyborg Straffeanstalt er Feriens Varighed dog henholdsvis 4 Uger og 3 Uger.

Der tiltaas de efter den 1. Juli ansatte Tjenestemænd af de nævnte Lønningsklasser, som forinden deres faste Ansættelse har gjort Tjeneste som Reservebetjente, Ferie efter de i § 2 fastsatte Regler.

§ 2. Der tiltaas i hvert Finansaar Reservebetjente, som i det foregaaende Finansaar har gjort Tjeneste i mindst 240 Dage, en samlet Ferie paa 7 Dage.

§ 3. De indenfor Feriens Tidsrum faldende Fridage medregnes som Feriedage. Dette er derimod ikke Tilfældet med de Fridage, der falder umiddelbart før og efter Ferien.

§ 4. I det Omfang, i hvilket det efter vedkommende Inspektørs Skøn er foreneligt med Hensynet til Straffeanstaltens Tarv, tildeles Ferierne i Tidsrummet 1. April til 31. Oktober.

§ 5. Feriernes Fordeling fastsættes af Inspektøren.

§ 6. Under særlige Forhold kan Ferie bortfalde, uden at Tjenestemændene derfor har Krav paa noget Ækvivalent.

§ 7. Hvis der efter de hidtil fulgte Regler har været indrømmet nogen af de for Tiden ansatte Tjenestemænd en længere Ferie end den, som vilde tilkomme ham ifølge §§ 1 og 3, vil det for hans Vedkommende have sit Forblivende ved den overfor ham hidtil fulgte Regel.

Og fra den 1. Maj 1918 at regne er der fastsat følgende Regler om Ferie for Straffeanstalternes Tjenestemænd af 2. og 3. Lønningsklasse**).

*) Disse Lønningsklasser omfatter Lærerinde, Oversygeplejerske, Vagtmestre, Portnere, Syge-, Material- og Gartnerbetjente, Opsyns- og Vagtpersonalet, Bude, Fyrbødere og Kuske m. fl.

**) 2. Lønningsklasse omfatter Viceinspektører, Bogholdere, Kasserere og Førstehærere. 3. Lønningsklasse omfatter Andenlærere, ord. Medhjælper, Kontorfuldmægtige, Kontorassistent, Overbetjente og Me-

§ 1. Der tilstaaes i hvert Finansaar Tjenestemændene af 2. Lønningsklasse, Andenlærerne og den ordinerede Medhjælper hos Præsten ved Vridsløselille Straffeanstalt en samlet Ferie paa 4 Uger og de øvrige til 3. Lønningsklasse hørende Tjenestemænd en samlet Ferie paa 3 Uger, dog kun for saa vidt Ansættelse har fundet Sted senest den 1. Juli det paagældende Aar. Har Ansættelse i en af de ommeldte Stillinger først fundet Sted efter nævnte Tidspunkt, og har vedkommende forinden denne Ansættelse været ansat i en Stilling hørende til en lavere Lønningsklasse, tilstaaes der ham Ferie efter de Regler, som i saa Hensende gælder for hans tidligere Stilling. Hvis en Tjenestemand af 3. Lønningsklasse i et sammenhængende Tidsrum af mindst 6 Maaneder har fungeret i en til 2. Lønningsklasse hørende Stilling, tilstaaes der ham en samlet Ferie paa 4 Uger.

§ 2. De indenfor Feriens Tidsrum faldende Fridage medregnes som Feriedage. Dette er derimod ikke Tilfældet med de Fridage, der falder umiddelbart før og efter Ferien.

§ 3. I det Omfang, i hvilket det efter vedkommende Inspektors Skøn er foreneligt med Hensynet til Straffeanstaltens Tarv, tildeles Ferierne i Tidsrummet 1. Maj til 30. September.

§ 4. Feriernes Fordeling fastsættes af Inspektøren.

§ 5. Under særlige Forhold kan Ferie bortfalde, uden at Tjenestemændene derfor har Krav paa noget Ækvivalent.

§ 6. Hvis der efter de hidtil fulgte Regler har været indrømmet nogen af de for Tiden ansatte Tjenestemænd en længere Ferie end den, som vilde tilkomme ham ifølge §§ 1 og 2, vil det for hans Vedkommende have sit Forblivende ved den overfor ham hidtil fulgte Regel.

I et til Direktoratet indgivet Andragende ansøgte »Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter« om, at ekstraordinær, gratis Tjenestefrihed maatte blive indrømmet Bestyrelsens Medlemmer, naar den indkaldes til Møde, og Bestyrelsens Formand, naar hans Tilstedeværelse i Foreningsanliggender er nødvendig. I Andragendet henvistes til, at en lignende Tjenestefrihed er indrømmet Medlemmerne af Dansk Postforbunds Hovedbestyrelse.

I Skrivelse af 30. November 1918 fastsatte Justitsministeriet følgende Regler desangaaende:

»Saafremt Forholdene iøvrigt tillader det, gives der gratis Tjenestefrihed til:

1) Medlemmer af Bestyrelsen for Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter for at kunne deltage i Bestyrelsens Møder, dog ikke ud over 4 Dage aarlig, og

2) Formanden for Betjentforeningen for Danmarks

stre. 1. Lønningsklasse — for hvilken der ikke er fastsat Regler om Ferie — omfatter Inspektører og Præster.

Straffeanstalter ved Tilkaldelse til Generalforsamling i de under nævnte Forening hørende Foreninger, til Kongres og i andre analoge Forhold, dog kun for saa vidt Tjenestefrihed ikke kan skaffes ved Tjenestebytning, og ikke ud over et mindre Antal Dage aarlig.«

Direktoratet har samtidig anmodet Straffeanstalternes Inspektioner om hvert Aar inden Udgangen af April Maaned at ville meddele Oplysning om, i hvilken Udstrækning der i Medfør af nævnte Regler er givet gratis Tjenestefrihed i Løbet af det foregaaende Finansaar.

Under 30. December 1918 har »Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter« til Direktoratet indgivet et Andragende om, at der for Foreningens Medlemmer maa blive indført en 8 Timers Tjenestetid med et ugentligt Fridøgn.

I Anledning af lignende Andragender fra Tjenestemand-Organisationerne indenfor Jærnbane-, Post-, Telegraf- og Toldtaterne har Statsministeriet i Skrivelse af 6. Januar 1919 til Centralorganisationen for nævnte Etater udtalt sin Beredvillighed til for Told- og Trafiketaternes Vedkommende allerede nu at søge gennemført en gradvis Opfyldelse af Centralorganisationernes Ønske om en Arbejdstid for Statens Tjenestemænd paa gennemsnitlig ikke over 8 Timer, saaledes at fornødne Afvigelser kan foretages paa Grund af Arbejdets Beskaffenhed og de særlige Forhold, hvorunder Tjenesten udøves. Skrivelsen slutter med følgende Udtalelse: »Da Indførelse af en Begrænsning af Arbejdstiden paa den angivne Maade vil nødvendiggøre en Forøgelse af Tjenestemændenes Antal, agter Regeringen paa Finanslovsforslaget for 1919—20 at søge Bevilling hertil saavel som til midlertidig Indførelse af Overarbejdspenge til Tjenestemændene i den Overgangstid, som fremkommer, indtil et saa stort Antal nye Tjenestemænd er antagne og uddannede, at Overarbejde i det væsentlige falder bort. For at fremme de i saa Henseende nødvendige Forarbejder mest muligt, har man anmodet Cheferne for Told- og Trafiketaterne om hver for sit Vedkommende at træde i Forhandling med Tjenestemændenes Organisationer om Enkelthederne i Ordningen.«

Ogsaa mellem Direktoratet og de to Tjenestemand-Organisationer *) indenfor Fængselsvæsenet vil der i den allernærmeste Fremtid i Henhold til Forhandlingsreglerne *)

*) Se Tidsskriftets 6. Aargang, Side 235—238.

blive paabegyndt Forhandlinger om Indførelsen af en Indskrænkning i den daglige Tjenestetid. En Imødekommelse af Betjentforeningens Andragende vil kræve Ansættelse af 5 kvindelige Opsyn og 76 Betjente og foraarsage en aarlig Merudgift af ca. 220,000 Kr., hvilket Beløb naturligvis vil stige, efterhaanden som de paagældende opnaar Alderstil­ læg. For allerede i det kommende Finansaar at kunne delvis imødekomme Tjenestemændenes Ønske, søges der ved Fi­ nanslovforslaget for 1919—20 Bevilling til Ansættelse af 3 kvindelige Opsyn og 32 Betjente. Det er imidlertid tvivl­ somt, om det under Hensyn til den herskende Bolignød vil blive muligt i Løbet af det nævnte Finansaar at antage saa mange Fængselsfunktionærer.

Thorkil Fusing.

Krig og Straffuldbyrdelse i Tyskland.

For den, der som Fængselsleder i Krigsaarene har maat­ tet kæmpe med Vanskelighederne ved Fangernes Ernæring, Fængselspersonalets Indkaldelse til Krigstjeneste, stigende Fangetal o. s. v., har det Spørgsmaal Gang paa Gang rejst sig: Hvorledes overvinder man disse Vanskeligheder i de krigsførende Lande, hvor de maa være mange Gange større? Og specielt, hvorledes løser man i Tyskland det vanskelige Ernæringsspørgsmaal, efterhaanden som Blokaden bliver stammere og Folkets Ernæring som Helhed vanskeligere?

For Læsere af »Blätter für Gefängniskunde« har der ikke været nogen Tvivl om, at Svaret paa dette Spørgsmaal delvis var at finde i 1ste Hæfte af 49de Bind, der paa Grund af Udførselsforbud blev tilbageholdt »til efter Krigen«.

Hæftet er nu indtruffet og giver i en Række Afhandlin­ ger af de betydeligere Fængslers Direktorer interessante Op­ lysninger om Forholdene i Løbet af Krigens første Aar. Til­ trods for den gennemgaaende optimistiske Tone giver de et ret trist Billede, og det er vel tilladt at slutte, at Forhol­ deene i Løbet af Krigsaarene har forværret sig, særlig for Ernæringsspørgsmaalets Vedkommende.

Med Hensyn til Fængselspersonalets Militærtjeneste oplyses, at Funktionærer af alle Grader, naar de var i værnepligtig Alder, kaldtes under Fanerne, og at mange meldte sig frivillig. Ved enkelte Anstalter, hvor det saakaldte »Militäranwärter«-System var raadende, foltes dette som et betydeligt Afbræk i den daglige Tjenestegang,

og en af Direktørerne benytter Lejligheden til at tage til Orde mod Systemet for fremtidige Eventualiteters Skyld.

Naar Vanskelighederne paa Grund af det over- og underordnede Personales Indkaldelse til Militærtjeneste ikke blev større, skyldes dette, at Krigens Begyndelse betegnes ved en meget betydelig *N e d g a n g i F a n g e t a l l e t*. Denne havde for en Del sin Grund i en almindelig Nedgang i Kriminaliteten i Krigens første Tid paa Grund af den pludselige Indkaldelse af de Værnépligtige, en lagttagelse, der stemmer med Erfaringerne her fra København, hvor Tallet paa mandlige Fanger straks efter Sikringsstyrkens Formering dalede meget betydeligt. Men dernæst udfærdigedes der overalt Amnestidekreter, der beordrede talrige Løsladelser og Udsættelse af ikke paabegyndt Straffafsoning for at muliggøre de paagældendes Indtræden i Hæren.

Amnestien synes at have været meget vidtgaaende, i det væsentlige kun at have udelukket »ehrenverlostige«, og omend der foreligger Eksempler paa, at de amnesterede har opført sig saa vel, at de endog har kunnet præsentere sig for deres tidligere Direktør med Jærnkorslet og andre Tapperhedstegn og med Løfte om snart at ville møde med »Eiserne I Klasse«, er det kun en enkelt Forfatter, der tager til Orde for at ophøje Fremgangsmaaden til en blivende Institution indenfor den straffende Retsshaandhævelse, saaledes at visse Begyndere paa den kriminelle Løbebane i Stedet for at komme i Fængsel straks indrulleredes i Hæren og ved god Opførsel under Militærtjenesten erhvervede sig Ret til Be-naadning.

Overalt har, som rimeligt er, Krigens Udbrud vakt Uro i Fangernes Sind, og talrige er de Anmodninger, der er strømmede ind, om at maatte blive løsladt for med Vaaben i Haand at gøre den begaaede Uret mod Fædrelandet god. At saadanne Anmodninger ofte har haft deres Udspring, mindre i patriotiske Bevæggrunde, end i Lysten til at slippe ud af Anstalten, maaske endog i Haabet om at kunne føre sin egen, private »Krig«, udtales dog af flere, ligesom det noteres, at der er forefaldet »lidet patriotiske« Demonstrationer blandt Fangerne, som lydelig udtalte Forventningen om, at Krigens vilde føre til deres Befrielse, en Forventning, der vistnok for nogle Vedkommende ved Krigens Afslutning og Revolutionens Udbrud er gaaet i Opfyldelse.

Tyskland har, som vel alle Lande, i Løbet af Krigsaarene lidt under en voldsom Stigning i Antallet af Ungdomsforbrydelser. Stigningen har vel bl. a. sin Grund i det mang-

lende Tilsyn fra Hjemmets Side paa Grund af Faderens Indkaldelse og i det paa Grund af Politipersonalets Deltagelse i Krigen svækkede Polititilsyn. De Oplysninger, der meddeles fra en saksisk Straffeanstalt, lader imidlertid formode, at de overmaade vide Rammer for den i Sommeren 1914 meddelte Amnesti har virket med til at forøge Antallet af Forbrydelser, begaaede af unge Mennesker. De løsladte fra denne Anstalt havde alle gjort sig skyldige i Ejendomsforbrydelser. Der løslodes 144 Mænd (25,5 pCt. af samtlige voksne Fanger) og 48 (55 pCt.) unge Forbrydere (Aldersgrænsen ikke opgivet). Om mange af de løsladte gjaldt det, at de, naar de ikke straks kunde indtræde i Hæren, havde vanskeligt ved efter den pludselige Løsladelse at skaffe sig Arbejde og derfor hurtigt faldt tilbage til Fængslet.

Af de 48 unge var 13 hidtil ustraffede, medens Resten tidligere havde været straffede fra 1 til 6 Gange. Kun 3 af dem vilde, endog med Forbehold, af Anstaltsledelsen kunne have været indstillede til Benaadning.

Af de 144 Mænd var kun 30 hidtil ustraffede. 29 kunde efter deres kriminelle Fortid og hele Forhold ikke betragtes som ganske uværdige, omend de fleste karakteriseres som: holdningsløs, viljesvag, fornøjelsessyg o. desl. Resten, 115, betegnes som ganske uværdige til Benaadning. Der fandtes blandt dem 12, der tidligere var straffede med Tugthusstraf, talrige med Fængselsstraffe indtil 28 Gange straffede, og i alle Kategorier notoriske Drankere, Bellere og Landstrygere.

Fra Straffeanstalterne for Kvinder meldes om en Nedgang i Fange-tallet, der dog mindre har sin Grund i en formindsket Kriminalitet end i en hyppig Løsladelse af saadanne, hvis Nærværelse i Hjemmet paa Grund af Mandens Indkaldelse til Hæren skønnedes nødvendig.

Er Antallet af sædvanlige kriminelle Fanger end dalet, fyldes, ja overfyldes Fængslerne hurtigt med Fanger af andre Kategorier. Ved Evakueringen af Elsass indsættes saaledes i nærliggende Fængsler politisk mistænkelige Elsassere, franske Undersaatter i militærpligtig Alder og — forbigaaende — egentlige Militærfanger. Under saadan Benyttelse overtages Bevogtningen af Militæret, og man oplever da det Særsyn, at amnesterede, tidligere Fanger stolt marcherer ind i deres gamle Fængsel som Vagtmandskab.

Et af Fængslerne ved Østfronten bliver uden Varsel den 2. August 1914 af Overkommandoen beordret evakueret for at modtage 1079 Udlændinge, mest russiske Undersaatter,

der er stoppede paa Vej til Grænsen, Mænd, Kvinder og Børn af forskellig Stand, fra de højeste russiske Hofembedsmænd, der iler hjemad fra tyske Badesteder, til almindelige Bellere. Fængslet er ganske uforberedt paa at modtage en saadan Invasion, og Fangerne maa anbringes som det bedst kan falde, sovende paa Gulvet i Celler og Korridorer, uden tilstrækkelige Sengeklæder, Spiseredskaber, Forplejning og Renlighed o. s. v. Af Anstaltens uddannede Opsynspersonale var kun 3 tilbage. Efterhaanden evakueredes dog Civilfangerne til Koncentrationslejre.

Det store og vanskelige Ernæringssspørgsmaal synes man i Krigens første Aar, væsentlig dog ved forudseende Indkøb af Bælgfrugter og røget Flæsk, at have klaret nogenlunde. Størst Vanskelighed bereder den pludselige Nedsættelse af Brødrationen fra 750 g til 250 g daglig. Erstatning ydes dels gennem Tildeling af større Rationer af Kød (400 g ugentlig) og Fisk (250 g ugentlig), dels gennem Tillæg i Form af Sukker og navnlig af Kartofler; da af den daglige Melration, 200 g, kun 180 g maa anvendes til Brød, Resten til Madlavning, maa Kartofler iblandes Brødet. Kartofler findes i rigelig Mængde og dyrkes i Anstaltens Græsplæner og Haveanlæg.

Ved en enkelt Anstalt opretholdes paa denne Maade et Kcalorieindhold af 3150 (113 g Æggehvite, 60 g Fedt, 500 Kulhydrater).

Som et Eksempel paa Kosten før Krigens hidsættes fra en anden Anstalt følgende: Daglig 750 g Brød; Morgen $\frac{1}{2}$ l Suppe; Middag $\frac{1}{2}$ l Suppe, $\frac{1}{2}$ l Grøntsager; Aften $\frac{1}{2}$ l Suppe. Hver 2.—3. Dag 100—120 g Kød brutto, ugentlig 30 g Smør og 55 g Ost. Haardt arbejdende daglig $\frac{1}{4}$ l Grøntsager mere.

Efter Nedsættelsen af Brødrationen gives til denne fedtfattige Kost følgende Erstatninger:

- a) Haardt arbejdende 50 pCt., letarbejdende 30 pCt. Kartofler til den daglige Grøntret.
- b) Haardt arbejdende daglig $\frac{1}{2}$ l mere af den saaledes forøgede Grøntret, samt en Kødret (120 g) mere om Ugen.
- c) Letarbejdende daglig $\frac{1}{4}$ l mere af den efter Litra a forøgede Grøntret.
- d) Alle Fanger Fordobling af den ugentlige Smør- og Oste-ration, samt noget Sukker.
- e) Om fornødent yderligere Kosttillæg efter Lægeordination.

Brødet er iblandet 10 pCt. Kartoffelmel og uddeles Kl. 9 Morgen og Kl. 12 Middag med Halvdelen hver Gang.

Brød- og Melsuppe bortfalder og erstattes med Suppe af Banan-, Ærte- og Majsmel.

Trods al Optimisme, der endog hos en enkelt giver sig Udslag i, at han i den nødtvungne Nedsættelse af Brødrationen ser et Fingerpeg i Retning af en fremtidig Reform af Fangeforplejningen, lader samtlige Forfattere skinne igennem, at Kostforandringen har beredt endog betydelige disciplinære Vanskeligheder. Kvinderne har i saa Henseende været lettest at stille tilfreds.

Af Arbejde havde Fangerne fuldtop. Visse Arbejdsgrene maatte vel ophøre, fordi Entreprenørerne standsede deres Virksomhed, eller paa Grund af manglende Raamaterialer. Til Gengæld fik Fængslerne rigeligt Skrædder- og Sadelmagerarbejde for Militærforvaltningen, Pilning af Charpi til Lazarettet og Klistren af Kartons til »Liebesgaben« til Soldaterne i Felten. For Kvinderne var Strikning af Uldtøj til deres paarørende ved Fronten et yndet Fritidsarbejde. I det hele sendte Fangerne almindeligt Gaver til Soldaterne, og til Indsamlinger til Røde Kors bidrog de med ikke ringe Beløb af deres Arbejdsfortjeneste, ved en enkelt Anstalt 400 Mark med tilsammen 870 Mark.

Paa Grund af Præsters og Læreres Indkaldelse til Militærtjeneste blev Sjælesorg og Undervisning noget forsømt. Der sørgedes dog for stadige Foredrag for Fangerne om Krigsbegivenhederne, ligesom de fik Adgang til paa Krigskort at følge disses Gang, og til i udvidet Omfang at korrespondere med deres paarørende.

G. B.-M.

Fængselsvæsen.

Fra fængsels- og tvangsarbeidsvæsenet i Norge.

Av byraachef Hartvig Nissen.

Dyrtidstillægget til Statens tjenestemænd blev for budgetterminen 1918—1919 forhøiet til kr. 500,00 i grundbidrag med forsørgelsestillæg paa kr. 300,00 for den første, kr. 200,00 for den anden og kr. 120,00 for hver av de følgende, dog ikke utover 80% av lønnen. I december 1918 blev grundbidraget forhøiet til kr. 1500,00 fra 1. oktober s. å. at regne, dog saaledes at forsørgelsestillæg og grundbidrag tilsammen ikke maatte overstige 165% av lønnen. — For pensionister blev dyrtidstillægget fra 1. juli 1918 bevilget med 100% av pensionens beløb, dog ikke utover kr. 500,000, med forsørgelsestillæg som for tjenestemænd, med visse begrænsninger for maksimum. Fra 1. oktober av blev grundbidraget forhøiet til kr. 1000,00 med nærmere begrænsninger.

Oplysninger ved fangers overførelse fra et fængsel til et andet. Naar en fange overføres fra et fængsel til et andet, vil det være av interesse at der foreligger oplysning om hans forhold i fængslet, saafremt der har været noget særlig at utsætte paa dette. Da det gjentagne ganger hadde hændt at det fængsel hvortil en fange var blit overført, ikke hadde faat meddelelse endog om saadant som at en fange hadde gjort sig skyldig i rømning, rømningsforsøk eller vold mot fængslets tjenestemænd, anmodet Fængselsstyrelsen i cirkulære av 8. april 1918 fængslernes direktør og bestyrere om ved fangers overførelse til andet fængsel

til strafavsoning eller varetægt at gi vedkommende fængsel meddelelse om disciplinærforseelser som fangen i fængslet maatte ha gjort sig skyldig i. Saafremt der efter fangens forhold i fængslet maatte være noget særlig at bemærke med hensyn til hans mentale tilstand, burde ogsaa dette meddeles.

Levering av fangekosten i krets- og hjælpfængslerne.
 I dette tidsskrifts 4de aargang (1916), s. 236 er gjort rede for hvorledes denne kostlevering er ordnet. I disse forhold er der i 1918 indtraadt en forandring, forsaavidt fængselsvaktmesternes godtgjørelse herfor angaar. Mens der før blev betalt vaktmesterne en fast godtgjørelse, fastsat av Justitsdepartementet efter hvad en ukes maaltider gjennemsnitlig kostet med tillæg av nogen godtgjørelse for tilberedelse av middagsmaten, blir kostgodtgjørelsen nu fastsat av fængslernes bestyrere for hvert kvartal paa grundlag av beregninger over de forskjellige maaltiders kostende, opstillet efter et av Fængselsbestyrelsen fastsat regningsskema. Man har herved opnaadd at sikre vaktmesterne at de faar hvad de skal ha (hvad de før risikerte ikke at faa under stigende priser), og at sørge for at fængslet ikke betaler for meget for kosten (hvad let vilde hænde under faldende priser). Endvidere opnaadde man at befri Fængselsstyrelsen for alt det arbeide den hadde med at fastsætte de stadig skiftende satser for de mange fængsler. Samtidig tok man tilberedelsesgodtgjørelsen ut av kostgodtgjørelsen. Fængselsvaktmesterne fik derved sikkerhet for at faa hvad de tilkom for tilberedelsen. Saalænge godtgjørelsen for matens tilberedelse var indesluttet i kostgodtgjørelsen, vilde med stigende priser paa levnedsmidlerne godtgjørelsen for tilberedelsen let kunne helt forsvinde, indtil godtgjørelsen blev revidert. Fængselsstyrelsen utfærdiget 25. april 1918 regler for tilberedelsesgodtgjørelsen (den gjælder almindelig fangekost, vandogbrød). Efter disse betales der kr. 170,00 for kvartalet naar antallet av middagsportionerne i kvartalet har været 540 og derover (d. v. s. et middeltal av 6 fanger eller mere daglig), kr. 150,00 for kvartalet naar middagsportionerne har været 450—539 o. s. v. nedover, indtil der for under 180 middagsportioner betales kr. 0,50 for hver middagsportion. Under de nuværende ekstraordinære forhold betales der indtil videre et tillæg av 25 % til disse satser.

Arbeidsdriften i krets- og hjelpefængslerne. I aarsoversigten for 1914 (se tidsskriftets 3die aargang (1915), s. 193) er gitt nogen oplysninger om arbeidsdriftens indtægter og utgifter i de aar som er gaat, siden Staten overtok disse fængsler forvaltning i 1904, og pekt paa hvor vanskelig det er at faa denne virksomhet ordentlig igang i disse fængsler.

For imidlertid at gjøre hvad gjøres kunde nedsatte Justitsdepartementet efter forslag av Fængselsstyrelsen vaaren 1918 en komité til behandling av forskjellige spørsmål vedkommende arbeidsdriften i kretsfængslerne og hjelpefængslerne. Komiteen, som bestod av direktor for Kristiania kretsfængsel Segelke Thrap, verksmester ved Opstad tvangsarbeidshus Aarstrand og fængselsvaktmesterne Lilskar (Trondhjem) og Hönstvedt (Sarpsborg) med byraachef Nissen som formand, holdt møter i Kristiania høsten 1918 og blev der enig om at anbefale forskjellige forføininger til arbeidsdriftens fremme.

I sin indstilling til Justitsdepartementet gir komiteen først en oversigt over bestemmelse om fangernes sysselsættelse i disse fængsler før og nu.. Ingen fanger i lokalfængslerne hadde arbeidspligt, før saadan blev paalagt straffanger under 15 aar ved straffelovsforandringen av 3. juni 1874. Fra 1. september 1900 lik i henhold til straffelovsforandringen av 6. juni 1896 ogsaa straffanger over 15 aar arbeidspligt, og endelig blev ved fængselsloven av 12. december 1903 arbeidspligt paalagt varetæktfanger fra 1. april 1904 (særreglerne for militære arrestfanger er her holdt utenfor). I denne forbindelse gjøres rede for at i tiden fra 19^{01/05} (første aar Staten forvaltet disse fængsler) til sidste regnskapsaar, 19^{17/18}, var arbeidsdriftens bruttoindtægter steget fra 14 050 kroner til 66 550 kroner, utgifterne fra 11 200 kroner til 39 600 kroner og nettoindtægterne fra 2 850 kroner til 26 950 kroner.

I næste avsnit omhandler komiteen de forhold som gjør det vanskelig at ordne arbeidsdriften i kretsfængslerne og hjelpefængslerne. Herunder fremhæves bl. a. at fangernes ophold i disse fængsler i overveiende grad er ganske kort. Dette belyses ved forskjellige opgaver. Det skal her alene nævnes at av mere end 27 000 straffanger, som hadde sittet i disse fængsler i to-aaret 19^{15/17}, hadde bare 2 850 eller omtrent 10% sittet i straf i mere end 20 dager, og alene 604 eller vel 2% i to maaneder og der-

over. Straffetidens gjennomsnittlige længde var i de tre sidste budgetaar 6 à 7 dager for bøteavsonerne, 17 à 18 dager for andre straffanger. Varetægtsfangerne hadde gjennomsnittlig sittet fængslet 13 à 15 dager.

For nu at fremme arbeidsdriften gjaldt det først at finde passende arbejder. Der blev drøftet en stor mængde ting. Blandt disse blev der valgt og vraket under hensyntagen ikke alene til om den enkelte ting i og for sig passet som fangearbeide, men ogsaa til det materiale den kræver, dens form, salgbarhet og praktiske anvendelse. Efter denne gennemgaaelse blev stillet op en fortegnelse over arbejder for fanger i kretsfængslerne og hjælpefængslerne, ordnet efter arbejder 1) for ulærte fanger (og for fanger som vistnok er faglærte, men hvis fag av en eller anden grund ikke kan utføres i fængslet), delt op i arbejder som ikke kræver øvelse (for fanger paa ganske kort tid), og i arbejder, som kræver litt, men ikke megen øvelse (for fanger paa litt længere tid), og 2) for faglærte fanger, hvis fag kan utføres i fængslet.

Arbeidsdriften kan fremmes og utførelsen av arbeidet i mange tilfælder lettes ved forskjellige hjelpemidler.

Som saadanne har komiteen anbefalt at skaffe fængslerne (omtrent 60 i tallet) en modelsamling, omfattende 30 av komiteen godkjendte gjenstander. Endvidere at der utarbeides og sendes fængslerne en samling av tegninger, omfattende 17 nummer, valgt av komiteen væsentlig blandt den Norske Husflidsforenings tegninger, som velvillig er stillet til raadighed for dette øiemed. Til nogen faa av gjenstandene i fortegnelsen findes der baade model og tegning. Saavel modellerne som tegningerne har sine faste nummer, hvortil der henvises i fortegnelsen. Denne gir desuten forskjellige opplysninger om materiale m. v. Da bare et faatal av fængslerne har baandsag, anbefales det for enkelte tings vedkommende at la fængslerne kjøpe tilskaarne emner fra andre fængsler, som lar fangerne skjære dem til. Fængslerne bør videre gjøres oppmærksom paa at det i mange tilfælder vil være fordelagtig at spesialisere arbeidet. Istedetfor at la en og samme mand utføre det hele arbeide, kan man la mere øvete folk gjøre den vanskeligere del av arbeidet og overlate til uøvede fanger paa ganske kort tid deler av arbeidet som de kan gjøre. Fængslerne bør ogsaa gives anvisning paa lærebøker, som kan gi vaktmesterne nærmere opplysninger om

fag som ikke er deres eget, og som kan være nyttig læsning for fangerne. Da fængselsvaktmesterne alene vil ha en begrænset fagkyndighet, anbefaler komiteen at der aapnes dem adgang til at tilkalde fagmænd, naar det er hensigtsmæssig at sætte fangerne til arbeider som fængslets tjeneslemænd ikke har tilstrækkelig kyndighet i.

Efter gjældende reglement skal arbeide utført for fængslet selv værdsættes efter stedets almindelige priser. Dette blir visselig i stor utstrækning ikke gjort. Værdsættelserne er meget ofte altfor lave og dertil indbyrdes meget avvikende. Idet komiteen finder det at være av megen betydning, at reglementets bestemmelser om arbeidets værdsættelse overholdes, og at der saavidt mulig følges ensartede regler, foreslaar den — med nærmere begrundelse — at værdsættelsen av fangers arbeide for fængslet beregnes saaledes:

1) for arbeide der utføres efter dagsbetaling, regnes 50% av hvad fængslet hadde maattet betale frie arbeidere paa egen kost.

2) for arbeide, som hensigtsmæssigst beregnes paa anden maate (favn, m², stykke o. l.), regnes hvad fængslet ellers hadde maattet betale for samme arbeide.

Det er av væsentlig betydning for arbeidsdriftens fremme i disse fængsler, at faa avsætningen tilfredsstillende ordnet. For at undgaa lagring og for ikke at gjøre regnskapsførselen tungvindtere end nødvendig, bør salget av forarbeidede gjenstander gaa gjennom forhandlere, fremfor som haandkjøp direkte fra fængslet, hvilket ogsaa har andre ulemper. Komiteen anbefaler videre Fængselsstyrelsen at ta under overveielse, om det skulde være fordelaglig at ansætte en fælles kommissionær, som vilde paata sig at sælge de ting som fængslerne forarbeidet, mot en viss procent av bruttosalget.

Komiteen anbefaler at arbeidspengene sættes op ikke ubetydelig. Det pekes paa at mens de i Norge bare gaar til 15 øre, gaar de i Danmark til 50 øre og i Sverige indtil 40 øre eller ved særlig flid og dygtighet indtil 60 øre. Samtidig henstilles til overveielse, om ikke bestemmelsen om at arbeidspenger ikke kan tilstaaes bøteavsonere, bør ophæves eller ialfald begrændses til bøteavsonere paa ganske kort tid.

Det vilde, uttaler komiteen videre, fremme arbeidsdriften i krets- og hjelpefængslerne betydelig, om de i

større utstrækning, end nu er tilfældet, hadde særlige rum for arbeider som ikke hensigtsmæssig kan utføres paa samme celle hvor fangen sover, og andre rum av betydning for arbeidsdriften. Det foreslaaes at der tages hensyn hertil ved planlæggelsen av nye fængsler, og at saadanne rum saavidt gjørlig søkes indrettet i ældre fængsler.

Komiteen henstiller videre til Fængselsstyrelsen at ta under overveielse om det ikke vilde være hensigtsmæssig i en eller anden form at knytte til Fængselsstyrelsen en fagmand (fængselsmand) med den opgave at være Styrelsens konsulent i spørmaal om fængslernes arbeidsdrift, kontrollere virksomheden i fængslerne og paa anden maade bistaa Styrelsen med disse spørmaal.

For at skaffe bedre oversigt over arbeidsvirksomheten i disse fængsler anbefaler komiteen at der i reglerne om aarsberetningerne kræves fyldigere opplysninger herom, saavel som arbeidsdagene indenfor de enkelte arbeidsgrener, som om utbyttet av arbeidsdriften. Samtidig foreslaaes at det paalægges fængselsvaktmesterne at føre en særskilt bok over arbeidsdager, noget som hidtil ikke har været krævet.

Komiteen foreslaar saa tilslut visse reglementsbestemmelser forandret i overensstemmelse med de foran omhandlede forslag.

Tvangsarbeide. I dette tidsskrifts 5te aargang (1917), 1ste hefte, s. 17 ff. har ekspeditionschef Edvin Allen behandlet spørmaalet om revision av den norske løsgjængerlov. Revisionsarbeidet ledet til, at der ved lov av 9. mars 1918 blev foretat en række forandringer i løsgjængerloven av 31. mai 1900. De traadte i kraft 10. april 1918. Blandt disse forandringer var ogsaa at maksimumstiden for innsættelser efter § 4 av personer som tidligere hadde været paa tvangsarbeide efter løsgjængerlov, blev sat ned fra 6 til 4 aar, og at paatalemyndigheten eller retten ikke hadde adgang til at innskrænke den av loven fastsatte maksimumstid.

Fængselsstyrelsen fandt at den nævnte nedsættelse av maksimumstiden ogsaa kunde komme til anvendelse paa de tidligere innsatte tvangsarbeidere (baade forsaavidt angaar endelig løslatelse og løslatelse paa prøve), hvis særlige grunde i det enkelte tilfælde ikke talte mot det. I samraad med vedkommende statsadvokater blev derefter

en del tvangsarbeidere etterhaanden løslatt tidligere end oprindelig forutsatt.

Forsorg for løslatte. I dette tidsskrifts 6te aargang (1918), 3die hefte, s. 246 er meddelt, at de Norske Forsorgsforeningers Landsforbund blev stiftet 31. marts 1917. Landsforbundet har 1918 utgit sin første beretning. Her gives bl. a. en række oplysninger om organisationsarbeidet og forskjellige meddelelser fra de lokale forsorgsforeninger. Som tillæg er offentliggjort de foredrag som blev holdt i Universitetets aula 30. marts 1917 av minister dr. Francis Hagerup: Fangeforsorg som samfundsopgave, direktør Knut Blomquist: Oversikt av den svenska verksamheten till skydd och stöd för frigivna fångar, og pastor Carl Bielefeldt: Forsorgsarbeidet i Danmark. Gjennem landsforbundet blev lokalforeningerne tilstillet et foredrag: »Moderne kriminalpolitik. Forsorg for løslatte fanger«, som byraachef Nissen i 1917 holdt i forskjellige byer, utgit av Fængselsstyrelsen. — I beretningen fra Kristiania forsorgsforening for 19^{17/18} er offentliggjort: Fangeforsorgen, foredrag av direktør Seigelke Thrap, holdt i Romsdalsbyerne i marts 1918. — Ifølge § 1 i landsforbundets lover skal foreningernes omsorg omfatte ikke bare dem, som har været straffet, men ogsaa personer »som har været under strafferetslig forfølgning uten at straf er anvendt, samt av saadanne personers familier«. Hermed er fortrinsvis tænkt paa personer som har faat betinget dom, eller mot hvem tiltale betingelsesvis er undlatt. Forsorgen med disse personer utøves saaledes at de i størst mulig utstrækning faar anvist en tilsynsførende som vil ta sig av dem, skaffe dem arbeide, staa dem bi med raad og veiledning og øve kontrol med deres færde. Efterat landsforbundet hadde meddelt Justitsdepartementet at Kristiania forsorgsforening stod rede til at overta den omhandlede forsorg inden Kristiania og omegn for dem, som hadde været under strafferetslig forfølgning uten at straf hadde været anvendt, lot departementet 13. juli 1918 Kristiania byret, kriminaldommeren i Aker og paatalemyndigheten gjøre bekjendt hermed.

Redningshjemmene. I dette tidsskrifts 5te aargang (1917), 1ste hefte, s. 81 er omtalt at en del redningshem

for kvinder har statsbidrag av fængselsvæsenets budget. Da hjemmenes aarsberetninger som regel ikke gav saa fyldige oplysninger om virksomheten som Fængselsstyrelsen ansaa ønskelig, anmodet den i brev av 9. december 1918 hjemmenes bestyrelser om i aarsberetningerne at meddele bl. a. visse nærmere angivne oplysninger. Dette gjaldt opgave over belægets størrelse, tilgang og afgang, belægdager, de indkomnes alder ved optagelsen, varigheden av de utgaaedes ophold paa hjemmet (efter opstillet skema), oplysninger om smaabarn som maatte ha fulgt sine mødre paa hjemmet, en kort notis (uten navns nævnelser) om hver enkelt av de i aaret utgaaede (med oplysning om fødselsaar og fødselsdag, stilling, hjemsted, datum for optagelsen, grunden til optagelsen m. v.), endelig regnskap over inntægter og utgifter.

Omstreiferes bosættelse ved staten.

(Norge).

I beretningen om dette arbeide for 19¹⁶/₁₈ meddeler Foreningen til motarbeidelse av omstreifervæsenet, at der i dette tidsrum er blitt bosat 3 familier, som alle hadde været sin tid paa Svanviken arbeiderkoloni. Med omstreifere, der ikke har været paa Svanviken, er der undtagelsesvis i to tilfælde gjort forsøk paa bosættelse — det var gamle folk, som ikke egnede sig til optagelse paa arbeiderkolonien.

Den 13. september 1918 hadde Svanviken arbeiderkoloni været igang i 10 aar. Der har i denne tid været 43 familier paa Svanviken. Av disse har 12 familier forlatt kolonien uten at bli bosat, dels fordi de ikke holdt ut sin tid, og dels fordi deres forhold ikke var godt. Det er altsaa 31 familier, som har faat hjem. Av disse er det kun 2 eller 3 familier, som igjen er blitt omstreifere. De øvrige bor i ro enten der hvor de blev bosat, eller i bolig som de selv har erhvervet sig.

Foreningen staar som bekjendt vergeraadene bi med anbringelse av de omstreiferbarn som de beslutter anbragt. Foreningen har nu faat sit eget optagelseshjem for saadanne barn, »Eilert Sundts barnehjem« i Eidsvoll, indviet og tat i bruk 17. november 1918. Under barnenes midlertidige ophold paa dette hjem blir der

ordnet med deres anbringelse enten i et av foreningens 3
barnehjem eller i private hjem. H. N.

Statistik over psykiatriske observationer.

I dette tidsskrifts 6te aargang (1918), 3die hefte, s. 248 er meddelt oplysninger om den observationsstatistik som den Retsmedicinske Kommission, Kristiania, utarbeider paa grundlag av de psykiatriske erklæringer som sendes kommissionen om observation av sigtede, tiltalte eller — i nogen faa tilfælder — domfældte personer, avgit av sakkyndige i henhold til straffeprocelseslovens §§ 190 ff. Der blev dengang meddelt resultatet av undersøkelsene fra tiden 1. juli 1900 (da kommissionen begyndte sin virksomhet) til 31. december 1917. I den nylig offentliggjorte »Beretning fra den Retsmedicinske Kommission for aaret 1918« er undersøkelsene ført frem til 31. december 1918.

I disse 18½ aar er der avgit erklæringer om 997 forskjellige personer (850 mænd, 147 kvinder). Sindssykespørsmålet blev avgjort for 809 personer (691 mænd, 118 kvinder), ikke avgjort for 188 personer (159 mænd, 29 kvinder), idet der her for dem som er observeret flere ganger i anledning av forskjellige saker, er regnet efter resultatet ved sidste observation.

Av de 809 personer, for hvem sindssykespørsmålet blev avgjort, blev 41,2% erklært sindssyke, 58,8% ikke sindssyke. De tilsvarende tal er for de 691 mænd 41,1% sindssyke, 58,9% ikke sindssyke, og for de 118 kvinder 41,5% sindssyke, 58,5% ikke sindssyke.

Av de 188 personer for hvem sindssykespørsmålet ikke blev avgjort, var 146 (121 mænd, 25 kvinder) av de sakkyndige eller av den Retsmedicinske Kommission foreslaaet lagt ind til observation i asyl efter straffeprocelseslovens § 210, mens spørsmålet forøvrigt blev uavgjort for 42 personer (38 mænd, 4 kvinder). H. N.